

Iskaja vsak četrtik
in velja s poštnino
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Maročnina se pošilja
upravitelstvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Dalečniki katol. tis-
kovnega društva do-
birajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopis se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede opoldne.

Štev. 16.

V Mariboru, dne 16. aprila 1903.

Tečaj XXXVII.

Deželni zbor štajerski.

Danes dne 16. t. m. se je sešel deželni zbor štajerski na pardnevno zasedanje. Slovenski poslanci se bodo zasedanja udeležili in slovenski narod na Štajerskem pričakuje od njih, da bodo izrekli odločne besede v obrambo njegovih pravic. Priložnost se bo jim ponudila pri razpravi o proračunu, gradi pa je itak več kot dovolj.

V političnih uradih na Spod. Štajerskem je pretežna večina uradnikov, ki ne razume dobro slovenski in ki torej ni zmožna poslovati med nami. Ta nedostatek škoduje tudi ugledu uradov, kajti ljudstvo pač ne bo zapalo v važnih zadevah ljudem, ki ga ne razumejo. Osebito naj opozorijo naši deželni poslanci cesarskega namestnika na mladega voditelja pri ljutomerskem glavarstvu, ki je goreč nemški nacionalec. Kako je nastopal pri zadnjih deželnozborskih volitvah, kako je agitiral na škodo slovenske okoliške šole, kaj je delal njemu podložen komisar Zoffal, je dovolj znano. V zadnjem času pa ima mladi voditelj ljutomerskega glavarstva novo zabavo v tem, da razveljavlja sklepe občinskih zastopov, ki so sklenoli, da bodo uradovali samo slovenski. Nam je znano par takih slučajev.

O ponemčevanju, ki se vrši načrtoma v deželnih kopališčih na Slatini in na Dobrni, poslanci ne smejo molčati. Na slovenski zemlji ležijo ta kopališča, a slovensko ljudstvo se odriva od zasluzka in vabijo se tuji ljudje sem, da pojedjo našincem kruh izpred ust.

Splošno pozornost vzbuja na Spodnjem Štajerskem sodnijska obravnava med ptujskim županom Ornikom in bivšim »Štajerčevim«
urednikom Kalhbergom. Nasi poslanci naj ne zamudijo vprašati cesarskega namestnika, zakaj je v svojem odgovoru o obrežnih delih nasproti nemški ljudski stranki tako čudovito uljudno odgovoril. Naj pa vprašajo tudi pravosodno instanco, kaj misli državno pravdnistvo ukreniti glede na izjave, ki jih je dal priča Mayer pod prisego o ponarejanju računov. Vsak Slovenec je o tej stvari radoveden in nemara tudi mnogi Nemci.

Kako trpi naše spodejštajersko šolstvo pod nemškim vplivom iz Gradca, o tem lahko poslanci govorijo cele tedne. V Mariboru so ustanovili žensko učiteljske, da bodo nemške učiteljice poučevale naše ljudstvo in da slovenske učiteljice, hčerke slovenskih starišev, ne bodo mogle več dobiti kruha in zasluzka na domačih tleh. To učiteljske je pa tudi sicer nepotrebno, ker v Mariboru že obstoji eno žensko učiteljske, ki je v zasebnih rokah. Samo, da bi se Slovenci prej ponemčili, ustanavljajo Nemci drage zavode, in Slovenci se morajo zraven sami pomagati plačevati. Na Spodnještajerskem je mnogo mest, trgov in kmetijskih občin, kjer ni za Slovence nobene ljudske šole. O višjih šolah niti ne govorimo. Za boljše učiteljske mesta se odbirajo nemškutarske učiteljske moči, značajni slovenski učitelji in učiteljice se zapostavljajo. Nekateri okrajni šolski nadzorniki delajo le na ponemčenje šol in ponemškutarjenje učiteljstva, za prospeh šolstva se pa ne brigajo, ker nočejo pomagati slovenskemu šolstvu ali so pa pre-

neumni za to. Seveda čast izjemam! Poslanci naj tudi razkrinkajo delovanje deželnega šol. sveta glede okoliških šol, na katerih pogin se dela na najrazličnejše načine. Za učiteljstvo se mora zahtevati popolna enakopravnost. Nemci se smejo udeleževati narodnega pokreta in tudi v šoli podajati deci skrajno narodno-radikalne nazore, slovensko učiteljstvo pride vsled vsake malenkosti v preiskavo. Naše učiteljstvo morajo poslanci ščititi, sicer je težko biti na Štajerskem slovenski učitelj. Naj se osvetli v deželnem zboru tudi postopanje okrajnega šolskega sveta za okolico Maribor pri nastavljanju učne moči v Studencih, ter se naj pokaže, kako je ravnal dežel. šolski svet pri imenovanju posilinskega nadučitelja za Poljčane. Mi ne moremo vseh slučajev navesti, a iz povedanega je že razvidno, da o šolstvu bo imel vsaki slovenski poslanec dovolj govoriti.

Zopet in zopet je treba spominjati na krivičnosti sedanje lovske postave ter zahtevati postav, da se zabrani propad kmetijstva.

Da hočemo Slovenci vsled krivic, ki se nam gode v Gradcu, upravno samostalnost za Spodnji Štajer, tudi to se naj v Gradcu enkrat odkrito pove.

Pri sedanjem zasedanju se naj slišijo vendar enkrat tudi odločne besede od slovenske strani. Če bodo poslanci korajžno postopali, jim bo v korajži sledilo tudi ljudstvo.

Listek.

Prvi denar.

Poznala sta se že dalje časa. On je bil sin poštenih starišev, ki so hoteli z njega imeti duhovna; a človek obrača, Bog pa obrne. Oče je umrl in mati so bili veseli, da je prišel njen Jožek h ključavničarju. Ona je bila hči revne vdove. Stariši so jima želeli vse dobro: saj sta bila oba pridna. Dobro bi se jima bilo godilo, ako bi bil mogel Jožef kako službo dobiti. To se pa ni dalo. In tako sta zidala zračne gradove in se tolažila z nado, da Jožef dobi delo.

* * *

Bilo je lepo popoldne po zimi. Vrata v sobico vdove Urbasove se odpro in vstopi čedna deklina, Neža, Jožefova nevesta.

»Danes prideš zgodaj, dekle«, nagovori jo mati, »ali prav je tako. Prvič že dolgo nisi bila pri nas, in drugič se je pri nas mnogo spremenilo. Kdaj si bila zadnjič tukaj?«

»Ravno pred tednom.«

»In glej, ravno jutri bode teden, ko je dobil Jožef delo.«

»Ali je mogoče, mati?«

»Seveda, deklina, seveda!«

Dekle se je razveselilo. Jožef ima službo, kmalu se bode njuna želja izpolnila. Tudi starka je bila vesela; ni čuda, sin ji je bil v starosti zaslomba in opora.

Ženski ste sedeli poleg sebe.

»Kje pa dela, mati?«

»Pri Poženelu, Nežika; pa tudi dobro plačo ima tam. Kar čudila sem se sreči, ki je naju doletela. Pomisli: zasluži dvanajst goldinarjev! Toliko denarja ne pomnim pri nas.«

»Dvanajst goldinarjev? To je lepo!«

»In mu še ni treba posebno veliko delati. Škoda, da nisi bila celi teden pri nas, slišala bi bila, kako se je Jožef hvalil.«

»Bolje, kot ako bi se pritoževal. Sicer pa, mati, nama bo tudi danes pripovedoval?«

»Seveda, seveda, le nikari ne skrbi.«

»Lepo vas prosim, kam bote toliko denarja dali?« vpraša poredno Nežika.

»Zadnji čas sva prišla v dolgove. Moko sva jemala že dva meseca na dolg, že sama nisem vedela, kako si opomoreva. Kar jaz s perilom zaslužim, je majhna stvar. No, gospod Bog je nama pomagal. Ali da ne pozabim: kam bomo dali toliko denarja? Poplačamo dolgove, in hranili bomo, hranili za poroko. Saj vaji z Jožetom poznam.«

Dekle je zarudelo. Mati nadaljuje: »Ti

boš imela nekaj grošev po očetu, in Jožefu se je ponudila priložnost si nekaj prihraniti. Enkrat se bode vama še dobro godilo!«

»Mati! Tukaj sedim, in pozabila bi že bila, da grem za šiviljo nekaj kupit. Lepo bi me oštela. Zvečer pridem. Sama sem radovedna, kaj bode Jožef povedal.«

»Le pridi!«

* * *

Ura je odbila šest. Vrata Poženelove tvornice so se odprla, delavci silijo ven. Med zadnjimi je bil Jožef. Obdan od tovarišev je stopil z jasnim čelom, ne brigajoč se za mraz, da je kar škripalo. Saj je imel v žepu denar, denar, ki ga že toliko časa ni videl. V duhu se je veselil, kako ga pozdravijo mati, kako bodo segli po denarju, da poplačajo dolgove.

»Petak dobi trgovec«, misli po potu. »Čudil se bode, kje sva dobila denar.« In skoraj mu ni bila všeč misel, da bode trgovec najbrže že vedel, kje in kako službo je dobil.

»Čuj Jožef, pojdimo na kozarec piva«, ga vabi eden tovarišev, ki so ga spremljali.

»Ne grem, mati čakajo denar, zamudim se, skrbelo bi jih.«

»Ne bodi otročji, Jožef!«

Slovenski fantje!

Podpisani slovenski mladeniči župnije Sv. Ilj v Slov. gor. oddamo sledečo

izjavo:

Razžaljeni nad zares skrajno nesramno hudobnim obrekovanjem »Marburg. Zeitung«, lista mariborskih nemčurskih krčmarjev, uradnikov in trgovcev, kateri čifutski list je nazival nas Slovence »narod roparjev, morilcev in ljudožrcov«; vsled tega nečuvenga razžaljenja milega našega slovenskega naroda temu krivičnemu zasramovanju najodločneje protestujemo. Mi šentiljski fantje smo vsak čas branili čast našega naroda in hočemo še tudi v bodoče stati na straži tukaj ob meji Slovenije. One janičarje, ki so se izneverili mili Sloveniji, pa iz srca privoščimo »Marburgerci«. Dober tek! »Strela udri iz višine izdajalce domovine!«

Sv. Ilj v Sl. gor., 14. mal. travna 1903.

Josip Draž, Ivan Draž, Konrad Draž, Franjo Draž, Franjo Cimperc, Ciril Cimperc, Mirko Gornik, Lavoslav Likavec, Anton Weingerl, Hrabroslav Marko, Ognjeslav Tisler, Fiedler Rupert, Boromej Roj, Lavoslav Weingerl, Leopold Haus, Hrabroslav Drozg, Fran Švinger, Dragot. Glursec, Vatroslav Volič, Josip Reih, Kebrič Drag., Terbiš Janez, Fran Caf, Konrad Lešer, Rupert Caff, Lešer Anton, Alojzij Mezgec, Jožef Lešer, Franc Lešer, Lavoslav Mergec, Muršec Davorin, Jož. Muršec, Janez Muršec, Kren Matija, Kren Jožef, Hercog Jožef, Franc Drozg, Henrik Grolič, Drozg Ivan, Franjo Žižek, Pilh Fran, Franjo Zebot, F. Markovec, Leop. Roj, Čepek Janez, Lilek Franc, Enčič Janez, Pak Anton, Štancer Jožef, Brus Fran.

Politični ogled.

V Ljubljani se bodo vršile dne 20., 22. in 24. aprila dopolnilne volitve za obč. zastop. Liberalna stranka je že postavila svoje kandidate.

Volitve v Trstu. V Trstu se vrše občinske volitve. Slovenci so se dobro pripravljali na nje in če ne bo uspeha, kriva bo temu laška krutost, ki ne pozna pravice in poštenja.

Cesarska odlikovanja. Cesar je podelil ministerskemu predsedniku Körberju veliki križec Štefanovega reda. To je najvišje odlikovanje, ki je podeljuje cesar ministrom. Red starega runa pa so dobili: češki deželni

maršal knez Lobkovic, princ Alfred Lichtenstein, knez Nikolaj Esterhazy, knez Alojzij Schönburg, grof Karol Lanckoronski, mejni grof Aleksander Pallavicini in minister grof Gyula Szechenyi.

Notranji politični položaj. Po naj-novejših poročilih zbirajo se nad našim državnim zborom zopet črni oblaki. Listi pišejo namreč, da hočejo Čehi že v prvi seji posl. zbornice pričeti z obstrukcijo, ako ne ugodi vlada njihovim zahtevam. O tem so Čehi baje že obvestili ministerskega predsednika. Z ozirom na to se vrne takoj po praznikih minister Rezek z juga na Dunaj. Sodi se, da če začno Mladočehi obstruirati, se razpusti državni zbor. V tem slučaju pa utegne pasti tudi Körberjevo ministerstvo.

Madjarsko izzivanje. Na kolodvorskem poslopju v Zaporešiču na Hrvatskem so uradniki razobesili dne 11. t. m. madjarsko zastavo. Zbralo se je do sto hrvaških kmetov, ki so zastavo strgali, polili s petrolejem ter jo zažgali.

Napad na srbskega kralja so baje nameravali na Velikonočno nedeljo. Zaroto so pravočasno zasledili in prijeli nad 50 oseb.

Nemiri na Balkanu. V zadnjem »Našem Domu« smo poročali, da so turški podaniki, Albanci, napadli ruskega konzula Ščerbino v Mitrovici. Konzul je vsled dobljenih ran umrl. Napadalec vojak Ibrahim je bil obsojen samo na 15 let ječe, Rusi pa zahtevajo sedaj ostrejšo kazen. Na Balkanu, kolikor je turškega, je sedaj povsodi nemir. Proti vzhodu v Makedoniji se upirajo kristjani, proti zahodu v Albaniji pa Turki Albanci, ker so nezadovoljni, da se Turški sultan da vladati po tujih državah. Vesti, da bo letos vojska, so se zopet začele širiti. Avstrijska eskadra, ki je sedaj v Pireju, odpluje v kratkem pred Solun. Domneva se, da je to v zvezi z makedonskim vprašanjem. V bližini Krfa se je pojavila ruska eskadra, a čuje se, da priplove tudi laška eskadra. Vsekakor je sumljivo to izvanredno gibanje tujega brodovja v teh vodah.

Dopisi.

Sv. Jurij v Slov. gor. Nemila smrt si je v tukajšnji župniji dne 11. aprila t. l. izbrala za 31. žrtev v tem letu blago in dobro poznano 73 let staro kmetico Marijo Kurnik iz Sp. Gasteraja. Imenovana, ki je bila v svoji dolgi prsni in pljučni boleznii večkrat s svetimi zakramenti sprevidena, imela je to srečo,

dobiti zadnjo popotnico še tudi dve uri pred svojim zadnjim zdihljem.

Akoravno je bila tamošnja hiša z vsem obilno blagodarjena, bila je pokojna vendar že več let pomilovanja vredna, ker zaradi svoje bolezni ni smela skoraj ničesar uživati. Vkljub vsemu temu pa je ostala do zadnjega vedno ljubeznjivega in milodarnega srca. Vsak je rad zahajal tje, naj si je bil sosed, orožnik, učitelj ali kakšen uradnik, ker je bil gostoljubnega sprejetja gotov, zato pa se je tudi spreveda blage pokojnice na Velikonočni ponedeljek udeležilo ogromno ljudstva iz domače in sosednih far.

V večnost preselivša zapustila je svojega dragega moža, s katerim je skozi 54 let v srečnem zakonu živela in uzorno gospodarila. Zapustila je nadalje sina Frančka z vrlo sneho iz hiše Križanove in hčerko Miciko, ki je poročena s Francem Welle-jem, obče znanim načelnikom okrajnega zastopa šentlenarškega.

Mlada dva, ki dosihdob bila sta največja podpora in tolažba svoji bolni materi, bodeta začela hiševati sedaj ob svojem. Dal Bog, da bi očeta starega, ki se je dolga leta trudil, županoval itd., tudi ne zapustila in imela vselej dobro, posebno pa, da bi tudi svoje pokojne matere ne iz spomina si ne izbrisala ter z nami vred, ki smo jih imeli radi in poznali, z gorečimi molitvami priti njim pomagala v nebeški raj.

Od Sv. Marjete niže Ptuja. Nek dopisunček, katerega prav dobro poznam, zaletava se v »Sloven. Narodu« z različnimi ostudnimi lažmi v podpisancu, misleč, s temi lažmi mu morem vendar nekoliko škodovati. Pa moj ljubi dopisunček, grozno se motiš!

Da bi bil meni kateri župnik rekel: Marsch hinaus L..., to se ti je menda sanjalo; saj tudi lahko, ker vedno misliš na svojo prejšnjo štajo, kjer se je tebi to pripetilo. Zakaj pa ne imenuješ g. župnika, ki je to rekel. Imenujem te torej grdega lažnjivca, dokler tega ne dokažeš. Ako mi pa dokažeš, dobiš 100 K; saj vem, da jih bodeš rabil.

Nadalje lažeš, da ne berem nič drugega, kakor list »Slovenski učitelj«. — Da bi mi ti, nesramni obrekovalec veleval, kaj naj berem, k temu si mi še premoker za ušesi. Da pa izveš, kako je na tem, ti povem, da nisem bil še nikdar na ta list naročen, pač pa si ga hočem zdaj takoj naročiti. Ljubši mi je ta resnicoljubni list, nego vsi oni listi, katerim ti svoje laži in svojo prazno slamo ponujaš.

»Hočem tudi prinesiti prvi zaslužek celega domov.«

»Ne boš ti nič plačal, bom jaz«, ponuja se drugi.

»Tudi Neža me bo čakala.«

»Te bo že počakala; dosti sta se videla, vsaki dan.«

»Celi teden že ne.«

»Le pojdi, jaz plačam!«

Skušnjava in lepa priložnost zastoj se pokrepčati, sta zapeljali Jožeta. Ko je sedel za mizo v krčmi, bilo mu je čudno pri srci, kesal se je, da je ubogal zapeljive tovariše. Povedal je tovarišem, a ti so ga zasmehovali in silili v pijačo.

Jožef je pil, hotel se je moškega skazati. Ali kmalu je čutil slabe posledke. Glava mu je postala težka, telo okorno, akoravno je bil duh še čil. Ko je izrazil željo iti domov, zadonel mu je v odgovor nov zasmeh.

»Ali si pijan?« vpraša eden.

»Pijan nisem, pa imam že dovolj«, odgovori. Toda imel je več kot dovolj, sam je čutil. Zato je vzel hitro klobuk ter zapustil krčmo. Zunaj je bil hud mrz.

* * *

»Čudno, mati, vendar delajo le do šestih. Sedaj je že osem in ga ni. Kaj bo?«

»Nikar ne skrbi, dušica«, tolaži mati, ali na licu se ji je brala skrb, oko pa se je oziralo proti vratom, in usta so šepetala: Zakaj ga ni? Vzlic temu se je kazala pogumno, govorila o povišanju, ki Jožeta čaka, o naklonjenosti tovarnarjevi...

Sama je opazila, da traja ta razgovor predolgo.

»Kaj pa, če bi mu šle naproti?«

»Če se pa zgrešimo, in on pride domov, bo potem tudi v skrbeh, kje sve.«

Zopet je minulo pol ure, a nihče ni prišel. Potem se obleče stara vdova, Neža jo posnema. Stopite v jasno, mrzlo noč ter hitite proti tovarni. Ko pridete na mesto, kjer se je še malo zidalo, zavpije Nežika.

»Kaj je?«

»Glejte, mati, tam leži nekdo na tleh.«

In res, mati pogleda in vidi čkoveka, sključenega ležati v snegu.

»Za Boga, saj bo zmrznil, revež!«

»Če že ni zmrznjen. Poglejve, morda ga rešive.«

Obe hitite k ponesrečencu. »Za Boga, je že trd!«

»In lica, kako omrznjena! V roki tišči — desetak...«

»Jezus, Marija!«

»Kaj je, mati, kaj je?«

»Jožef je!«

»Jožef?!«

Dvoje postav se je opotekalo v bridkem žalovanju in ihtenju, ki je prešinjalo huje kot mrz srca prišlih radovednežev.

S. L.

Smešničar.

Med dijaki. Prvi dijak: »Jutri pride moj stric!« — Drugi dijak: »To je zopet pivo na tvoj mlin.«

Vzdih pekovskega učenca. »... in tri leta se moram učiti, da bodem znal, kako se delajo majhne zemlje.«

Bolnik zobozdravniku, ki mu je izdrl zob: Saperlot, ravno opazim, da sem pozabil mošnjo doma. Veste kaj, gospod doktor, pošljite mi izdreni zob po poštnem povzetju.

Tudi vzrok. Mati: Otroci, zdaj morate biti pač pridni. Oče so si zlomili roko in vas ne bodo mogli kaznovati.